

1. ΓΕΡΝΑΜΕ ΚΑΙ ΛΙΓΟΣΤΕΥΟΥΜΕ

Μέσο: FREE SUNDAY

Ημ. Έκδοσης: . . . 13/12/2015 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 13/12/2015

Σελίδα: 6

Το μέλλον έχει μια χώρα η οποία γερνάει, οι εργασιακά μη ενεργοί πολίτες της αυξάνονται, οι νέοι της μεταναστεύουν στο εξωτερικό, η ανεργία βρίσκεται στα ύψη και η γενιά των Baby Boomers (1946-1964) αρχίζει να βγαίνει στη σύνταξη. Το δημογραφικό ζήτημα μπορεί να μη βρίσκεται στην επικαιρότητα, αν και τα νέα μέτρα για το ασφαλιστικό που συζητά η κυβέρνηση Τσίπρα με το κουαρτέτο των δανειστών το επηρεάζουν άμεσα, ωστόσο αποτελεί μια κρυφή απειλή για την οικονομική και κοινωνική ευημερία της Ελλάδας.

Τα σχετικά στοιχεία είναι συγκλονιστικά. Από τα 11 εκατ. Ελλήνων πολιτών, τα 7,5 εκατ. είναι εργασιακά ανενεργά, ενώ εργάζονται μόνο τα 3,5 εκατ. Αν σε αυτούς προσθέσουμε τα σχεδόν 1,2 εκατ. των ανέργων, το συνολικό εργατικό δυναμικό της χώρας ανέρχεται λίγο πάνω από τα 4,7 εκατ. άτομα. Ο αριθμός των μη οικονομικά ενεργών ατόμων που δεν ανήκουν στο εργατικό δυναμικό, είτε γιατί δεν εργάζονται είτε γιατί δεν αναζητούν εργασία, προσεγγίζει τα 3,5 εκατ., ενώ οι συνταξιούχοι είναι σχεδόν 2,7 εκατ. άτομα.

Δύο εργαζόμενοι για κάθε έναν συνταξιούχο

Από τα παραπάνω στοιχεία είναι εμφανές ότι η αναλογία εργαζόμενων-συνταξιούχων επιδεινώνεται διαρκώς, όχι μόνο εξαιτίας της υψηλής ανεργίας αλλά και της γήρανσης του πληθυσμού. Σήμερα βρίσκεται στο 1,3, κάτι που είναι απαγορευτικό για τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος, ενώ ακόμα και αν πάρουμε ως σενάριο τη μηδενική ανεργία, ο δείκτης ανεβαίνει μόλις στο 1,7. Σημαντικό προβληματικό για το μέλλον της χώρας είναι και η αναλογία ενεργού - μη ενεργού πληθυσμού. Σε παλαιότερη συνέντευξή του στην FS και στην Αγγελική Σπανού ο ομότιμος καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου Σάββας Γ. Ρομπόλης σημειώνει: «Το μέλλον έχει μια χώρα με αναλογία ενεργού - μη ενεργού πληθυσμού όπως η δική μας. Μια χώρα όπως η Ελλάδα, με 4.740.000 άτομα εργατικό δυναμικό, 3.500.000 άτομα στην απασχόληση, 1.240.000 άτομα στην ανεργία και 2.650.000 άτομα στη σύνταξη, δεν μπορεί να προσδοκά ούτε αποκατάσταση των σοβαρών ανισορροπιών στη βιωσιμότητα και κοινωνική αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ούτε ανάταξη του κοινωνικο-οικονομικού σχηματισμού. Σε μία τέτοια προοπτική, εγγυημένη ο κίνδυνος μονιμοποίησης της φτωχοποίησης σημαντικού τμήματος του πληθυσμού και σοβαρής καθίζησης του παραγωγικού και τεχνολογικού υπόβαθρου».

Στα 77 εκατ. ο πληθυσμός της Ελλάδας έως το 2080

Αν τα παραπάνω στοιχεία τα τοποθετήσουμε στο περιβάλλον δημογραφικής γήρανσης της Ελλάδας, δηλαδή υπογεννητικότητα και αύξηση του προσδόκιμου ζωής, οι απεικονίσεις για το μέλλον δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικές. Η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα στην Ευρώπη με αρνητικό ισοζύγιο γεννήσεων-θανάτων για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά. Το 2013 το ισοζύγιο ήταν αρνητικό κατά 17.660 άτομα, ενώ η ίδια κατάσταση συνεχίζεται και το 2014. Συνολικά στην τετραετία 2011-2014 οι θάνατοι θα έχουν ξεπεράσει τις γεννήσεις κατά περισσότερα από 60.000 άτομα.

Επιπροσθέτως, η Ελλάδα κατατάσσεται στην πρώτη θέση μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε. σε γήρανση πληθυσμού. Μαζί με την Ιταλία καταγράφουν τον τρίτο χαμηλότερο δείκτη γεννήσεων (9%) στην Ε.Ε., μετά τη Γερμανία (8,4%) και την Πορτογαλία (8,5%). Σήμερα το 14% του πληθυσμού είναι ήδη άνω των 65 ετών, ενώ ανά πέντε χρόνια προστίθενται επιπλέον 100.000 άτομα. Το 2020 οι Έλληνες άνω των 65 ετών θα είναι άνω του 20% του πληθυσμού και το 2030 περίπου το 30%.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η υπογεννητικότητα εκτός από κοινωνικούς παράγοντες οφείλεται και σε οικονομικούς παράγοντες και συγκεκριμένα μπορεί να θεωρηθεί απόκομο της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης. Σύμφωνα με τη Eurostat, ο πληθυσμός της Ελλάδας έως το 2080 θα είναι 7,7 εκατ.! Στο παρελθόν οι κυβερνήσεις προσπάθησαν να δώσουν κίνητρα και παροχές στις τρίτεκνες οικογένειες, ήρθε όμως η οικονομική κρίση και όλα αναστράφηκαν. Η παρατεταμένη ανεργία, η μείωση των διαθέσιμων εισοδημάτων και η γενικότερη ανασφάλεια για το μέλλον, σε συνδυασμό με τα σημαντικά κοινωνικά πρότυπα και δεδομένα, όπου τα πολλά παιδιά δημιουργούν συγκριτικά οικονομικά μειονεκτήματα, δεν αποτελούν μόνο αντικίνητρο για τη δημιουργία οικογενειών αλλά αποθαρρύνουν και τις νέες οικογένειες από το να κάνουν πολλά παιδιά.

Brain drain made in Greece

Εκτός όμως από τη γήρανση του πληθυσμού η Ελλάδα είναι αντιμετώπιση και με τη μετανάστευση των νέων στο εξωτερικό. Η οικονομική κρίση, εκτός από την ύφεση και την παρατεταμένη ανεργία, έφερε και τη μετανάστευση των νέων, το αποκαλούμενο brain drain (ίδιαρραφή εγκεφάλων, νέων ατόμων υψηλής εκπαίδευσης και ειδίκευσης). Ενδεικτική είναι η έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τον οικονομικό γεωγράφο και καθηγητή του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Λόη Λομπριανίδη για τα έτη 2009-2011, σύμφωνα με την οποία περίπου 114.000-139.000 νέοι επιστήμονες έως 40 ετών

εργάζονται στο εξωτερικό. Ο ΟΗΕ υπολογίζει τον αριθμό των Ελλήνων επιστημόνων κάθε ηλικίας οι οποίοι βρίσκονται στο εξωτερικό στους 150.000.

Άνεργοι και σχεδόν... άνεργοι

Σήμερα η μακροχρόνια ανεργία (κάθε άνεργος είναι άνεργος για περισσότερα από 2,5 έτη) είναι 73,1%, ενώ σε 350.000 οικογένειες δεν υπάρχει ούτε ένας εργαζόμενος. Αυτοί που πληττονται περισσότερο είναι οι νέοι και οι νέες ηλικίας 18-24 ετών, με την ανεργία να αγγίζει το 48,5%. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ, η πλειονότητα των ανέργων που είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του οργανισμού είναι στη δυναμική, παραγωγική ηλικία των 30 έως 44 ετών.

Στην Ελλάδα των 1,2 εκατ. ανέργων το ποσοστό της ανεργίας αναμένεται να διαμορφωθεί στο 25,7% το 2015 και στο 25,8% το 2016, από 9,5% που ήταν το 2009. Η ανεργία, σύμφωνα με την εκτίμηση της Κομισιόν, θα αρχίσει να μειώνεται από το 2017 και μετά, ενώ, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, η ύφεση θα είναι 1,4% για το 2015 και 1,3% για το 2016.

Από τα στοιχεία του ΟΑΕΔ προκύπτει επίσης ότι οι επιδοτούμενοι άνεργοι είναι μόλις 112.489 άτομα, που σημαίνει ότι ενέντα στους δέκα δεν λαμβάνουν καμία υποστήριξη από το κοινωνικό κράτος της Ελλάδας.

Όσον αφορά τα 3,5 εκατ. που χαρακτηρίζονται ως απασχολούμενοι, πρέπει να σημειωθεί ότι μέσα σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται τόσο οι μερικούς απασχολούμενοι των οποίων το μηνιαίο εισόδημα δεν υπερβαίνει τα 400 ευρώ όσο και εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα που πληρώνονται με αρκετούς μήνες καθυστέρηση.

Σύγκρουση γενεών

Από το σύνολο των συνταξιούχων όλων των κατηγοριών (γήρατος, θανάτου, αναπηρίας), περίπου το 60% λαμβάνει αποδοχές μέχρι 800 ευρώ. Παρ' όλα αυτά, το μέχρι τώρα σύστημα των πολλών ταμείων και των πολλών συντάξεων δεν είναι βιώσιμο και υπονομεύει το συνταξιοδοτικό μέλλον των επόμενων γενεών. Τα στοιχεία του συστήματος ΗΛΙΟΣ για τον αριθμό των συντάξεων που λαμβάνει κάθε συνταξιούχος είναι εντυπωσιακά και απεικονίζουν τις στρεβλώσεις του παρελθόντος. Από τα 2.663.345 εκατ. των συνταξιούχων, μόνο 1.287.637 λαμβάνουν μόνο μία σύνταξη. Δύο συντάξεις λαμβάνουν 957.186 συνταξιούχοι, τρεις συντάξεις 337.514, τέσσερις συντάξεις λαμβάνουν 61.238, ενώ 14.533 συνταξιούχοι λαμβάνουν πέντε συντάξεις και 4.802 έξι συντάξεις. Τέλος, αυτή τη στιγμή στη χώρα μας υπάρχουν 371 συνταξιούχοι με επτά συντάξεις, 53 με οκτώ συντάξεις, 7 με εννέα συντάξεις και 4 συνταξιούχοι που λαμβάνουν 10 συντάξεις!

Σύγκρουση πολιτισμών

Μια λύση στο πρόβλημα της δημογραφικής γήρανσης θα ήταν, όπως πολλοί υποστηρίζουν, η μετανάστευση. Αυτό όμως έχει οικονομικές και κοινωνικές προεκτάσεις, καθώς από τη μια προϋποθέτει την ύπαρξη οικονομικής ανάπτυξης ώστε να υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις εργασίας και από την άλλη πολιτικών ενσωμάτωσης των μεταναστών. Με αφορμή τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι, ο αρθρογράφος των «Financial Times» Γκίντεον Ράχμαν κάνει λόγο για αναβίωση του όρου «σύγκρουση των πολιτισμών» του Σάμιουελ Φ. Χάντγκκον. ενώ ο αν καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών Μάνος Μασσαγγάνης, σε παλαιότερη συνέντευξή του στην FS και στην Αγγελική Σπανού, σημειώνει: «Όσον αφορά τη γήρανση του πληθυσμού, πρόκειται για οξύτατο πρόβλημα που αφορά ολόκληρη την Ευρώπη (και ιδίως τη Νότια Ευρώπη), όχι μόνο την Ελλάδα. Βραχυπρόθεσμα, η μόνη ρεαλιστική λύση είναι η -ενδεχομένως στοχευμένη- ενθάρρυνση της μετανάστευσης. Σκέφτομαι συχνά ότι η άφιξη στις ακτές μας δεκάδων χιλιάδων συχνά μορφωμένων ανθρώπων, διψασμένων για «βουλεύα και προκοπή», όπως οι περισσότεροι μετανάστες, θα μπορούσε να είναι ευκαιρία για μια ισχυρή δημογραφική και ταυτόχρονα οικονομική τόνωση. Αλλά φαίνεται ότι θα παραμείνει καμένη ευκαιρία».

B2 2 ΤΟ ΒΗΜΑ | Ανάπτυξη

ΓΝΩΜΗ

Γιάννης Μαρίνος
jmarinos@tovima.gr

Το Ασφαλιστικό σε πλήρες αδιέξοδο

Το πώς έφθασε στο σημερινό τραγικό αδιέξοδο το Ασφαλιστικό και Συνταξιοδοτικό είναι μια ιστορία τριών τουλάχιστον δεκαετιών με συνευθύνη όλων μας.

Αντικειμενικές αιτίες υπήρξαν και παραμένουν: πρώτα απ' όλα η υπογεννητικότητα, την οποία αντί να καταπολεμήσουν ενθαρρύνουν με κάθε τρόπο οι αναίσχυντα ψηφοθηρούσες πολιτικές παρατάξεις κάθε χρώματος, οι συνεργοί τους συνδικαλιστές, ο φεμινισμός και η σχεδόν με περιφρόνηση αντιμετώπιση των πολύτεκνων οικογενειών. Η ένταξη των γυναικών στο εργατικό δυναμικό και ο καταναλωτισμός, υποδαυλιζόμενος από τη διαφημιζόμενη μίμηση των τηλεοπτικών προτύπων, απέτρεπαν την τεκνοποιία και βαθμιαία οδήγησαν σε παραμερισμό της κορυφαίας αποστολής που έταξε η φύση ή ο Θεός (δική σας η επιλογή) στο γυναικείο φύλο. Τα τελευταία χρόνια προστέθηκε η φτωχοποίηση των Ελλήνων, που συμβάλλει και αυτή στην αποφυγή τεκνοποιίας. Καθώς ταυτόχρονα αυξήθηκε το προσδόκιμο ζωής μας για τις γυναίκες στα 84 χρόνια και για τους άνδρες στα 78, γεμίσαμε από ηλικιωμένους (σχεδόν το 30% του πληθυσμού είναι πάνω από 60 ετών), ενώ οι γυναίκες τεκνοποιούν κατά κανόνα σε μεγαλύτερη ηλικία και μετά βίας ένα τέκνο οι περισσότερες, ενώ ένα 25% δεν ανατρέφει παιδιά καθώς οι εκτρώσεις έχουν πιάσει ταβάνι.

Αξίζει να προσέξετε τις αγγελίες κηδειών για να συνειδητοποιήσετε ότι η ηλικία των αποθησκόντων κυμαίνεται γύρω στα 80-95 έτη, αν δεν φεύγουμε από τη ζωή πρόωρα λόγω ασθένειας. Αν προστεθεί και ο αριθμός των νεκρών νέων λόγω τροχαίων, έχουμε την εικόνα του τραγικού αδιεξόδου μιας χώρας όπου οι μεσήλικοι και οι γέροντες κυριαρχούν. Αποτέλεσμα, η ασφυκτική επιβάρυνση του συνταξιοδοτικού συστήματος, που εισπράττει όλο και λιγότερα από τους εργαζομένους για να τροφοδοτεί τους μαζικά συνταξιοδοτούμενους που επιπλέον ζουν πολύ περισσότερα χρόνια από παλαιότερα.

Μια μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβλέπει ότι από 11 εκατομμύρια το 2013 ο πληθυσμός της Ελλάδας θα μειωθεί ως το 2060 κατά 2,4 εκατομμύρια και συνεπώς θα περιοριστεί σε 8,4 εκατομμύρια. Θα κυριαρχούν οι γέροντες και είναι αμφίβολο αν θα συνταξιοδοτούνται παρά μόνο με ψυχία, αφού οι ελάχιστοι νέοι που θα εργάζονται δεν θα επαρκούν για να τροφοδοτούν με ασφαλιστικές εισφορές το συνταξιοδοτικό σύστημα.

Στους αντικειμενικούς λόγους που επεδείνωσαν το «πρόβλημα» είναι και οι τεράστιες επιτυχίες της ιατρικής επιστήμης και της φαρμακευτικής στην καταπολέμηση πλήθους ασθενειών που έστελναν πρόωρα στον τάφο τους ανθρώπους, καθώς και ο δραστηκός περιορισμός της παιδικής θνησιμότητας. Και είναι επίσης οξύμωρο η βελτίωση της υγιεινής κατάστασης του ανθρώπινου γένους να δημιουργεί πρόβλημα επιβίωσης του ασφαλιστικού συστήματος καθώς έτσι 6 στα 10 άτομα του ενεργού πληθυσμού μας το 2060 θα είναι άνω των 65 ετών, ένας στους 4 ηλικίας 65-74 ετών θα εργάζεται και το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης θα είναι το 72ο έτος!

Διόρθωση: Στο προηγούμενο άρθρο μου το σωστό είναι ότι το 34,6% του ΑΕΠ και όχι το 346% θα απορροφούν οι συντάξεις το 2050. Ο δαίμων του PC καταβρόχθισε ένα κόμμα.